

GS-Voorstel

Besluitnummer

PZH-2026-893081038

DOS-2026-0002785

Status

Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde

Staten

7 juli 2026

Eindtermijn

n.v.t.

Onderwerp

Subsidieregeling archeologie en samenleving

Advies

1. Vast te stellen de Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland;
2. Vast te stellen de GS-brief aan PS Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland;
3. Vast te stellen het subsidieplafond 2026 van €.200.000,- voor Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland;
4. Te bepalen dat de Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland en het subsidieplafond 2026 worden bekendgemaakt door plaatsing in het Provinciaal blad;
5. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland en het subsidieplafond 2026.

Besluit GS

Vastgesteld conform advies.

Bijlagen

- GS brief aan PS Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland;
- Besluit Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland;
- Besluit subsidieplafond 2026 subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland.

Toelichting voor het College

Archeologie vertelt het verhaal van de geschiedenis onder onze voeten. Om meer aan te sluiten op de nieuwe ambities van het Beleidsperspectief Erfgoed en Cultuur 2025 – 2030 (vastgesteld op 15 oktober 2024, PZH-2025-875877118), is het nodig de huidige subsidieregeling publieksbereik archeologie 2020 te vervangen door een nieuwe subsidieregeling: de Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland.

Sinds 2016 hebben we met de subsidieregeling publieksbereik archeologie voornamelijk ingezet op publieksbereik in de archeologie. Het doel was het draagvlak van archeologie te vergroten onder de inwoners van Zuid-Holland. Uitgangspunt was hierbij dat draagvlak onder de bevolking zorgt dat mensen zich willen inzetten voor het behoud ervan en dat archeologie een vanzelfsprekende plek krijgt bij afwegingen in de ruimtelijke ordening. Actieve participatie was in mindere mate mogelijk met de subsidieregeling publieksbereik archeologie. Terwijl juist op actieve participatie in erfgoed (en ook de archeologie) de afgelopen jaren steeds meer nadruk is komen te liggen, onder andere met de ondertekening van het Verdrag van Faro door Nederland op 10 januari 2024.

In het Beleidsperspectief Erfgoed en Cultuur 2025 – 2030 is de ambitie uitgesproken om naast publieksbereik meer in te gaan zetten op participatie bij archeologie en andere doelgroepen te bereiken. Dit sluit aan bij de uitgangspunten van het Verdrag van Faro waarbij wordt opgeroepen cultureel erfgoed in dienst te stellen van de samenleving. In de Uitvoeringsagenda 2026 – 2030 (PZH-2026-889042561) hebben we het volgende opgenomen: 'Wij zetten waar mogelijk actiever in op publieksbereik en publieksparticipatie bij archeologie en archeologisch onderzoek. Hiertoe actualiseren we de subsidieregeling publieksbereik en publieksparticipatie archeologie, subsidiëren we projecten en dragen we bij aan de Nationale archeologiedagen'.

In verband met substantiële wijzigingen van de huidige regeling, wordt de huidige subsidieregeling publieksbereik archeologie 2020 vervangen door een nieuwe Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland.

Subsidieregeling archeologie en samenleving

Op grond van de Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland kunnen projectsubsidies worden aangevraagd voor activiteiten die bijdragen aan:

- publieksbereik archeologie: voor het beleefbaar maken, betekenis geven en overdragen van archeologie aan een breed of specifiek publiek, zoals jongeren;
- publieksparticipatie archeologie: het betrekken van een breed of specifiek publiek bij archeologisch erfgoed en archeologisch onderzoek, waarbij publiek bijdraagt aan kennisvorming, behoud, interpretatie of presentatie;
- maatschappelijke toepassing van archeologie: het inzetten van archeologisch erfgoed en archeologische activiteiten als middel om bij te dragen aan brede actuele maatschappelijke opgaven, zoals sociale cohesie, inclusie, gezondheid, educatie en het tegengaan van eenzaamheid.

Uitgangspunt bij de regeling is dat we helder maken wat we beogen (het wat), maar de uitwerking (het hoe) zoveel mogelijk bij de initiatiefnemers en aanvragers laten. Creativiteit, feitelijke ideeën en plannen moeten op deze manier primair uit de samenleving komen. Door de doelgroep ruim op te stellen (private en publieke partijen en particulieren), worden geen partijen uitgesloten. Van deze doelgroep wordt wel verwacht dat ze aantoonbare kennis en ervaring met archeologie hebben of dat dit geborgd is in hun project. De plannen moeten passen binnen de wet- en regelgeving van archeologie.

De aanvraagperiode van de subsidieregeling zal voor dit jaar worden opengesteld van 15 augustus 2026 tot 1 december 2026. Voor 2027 en de jaren daarna, zal een ruimere openingstermijn worden voorgesteld. Dit zal geschieden via een wijzigingsbesluit van de nieuwe subsidieregeling.

De maximale hoogte van de subsidie blijft € 20.000. De ondergrens verhogen we, met het oog op administratieve lasten, naar € 2.500. In vergelijking met andere regelingen van de provincie is de ondergrens nog vrij laag, maar we willen de drempel voor particuliere initiatieven niet te hoog maken. Er geldt een cofinanciering van minimaal 25%.

Het subsidieplafond voor 2026 bedraagt €200.000,-. Voor komende jaren wordt het plafond jaarlijks voor vaststelling ter besluitvorming voorgelegd aan GS.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag excl. BTW	: € 200.000,00
Programma	: Welvarend Zuid-Holland. Kosten zijn gedekt binnen bestaande middelen.
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Juridisch kader

Op grond van de Algemene subsidieverordening Zuid-Holland zijn gedeputeerde staten het bevoegd orgaan om subsidieregelingen en subsidieplafonds vast te stellen. Nadat de besluiten zijn gepubliceerd in het Provinciaal blad en inwerking zijn getreden kunnen de subsidies onder deze de Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland aangevraagd worden van 15 augustus 2026 tot 1 december 2026.

Voor deze regeling is een risicoanalyse uitgevoerd om Misbruik en Oneigenlijk (M&O-beleid) gebruik te voorkomen. Deze risicoanalyse is bepalend voor het aantal steekproefsgewijze controles, die zullen worden uitgevoerd nadat de gesubsidieerde activiteiten zijn verricht. Hierbij wordt uitgegaan van de drie standaardarrangementen voor verlening en vaststelling van subsidies, waarbij de hoogte van het subsidiebedrag het arrangement bepaalt, te weten:

Arrangement	Hoogte subsidiebedrag	
1	tot € 25.000	ambtshalve vaststellen of desgewenst verantwoording over de prestatie
2	Vanaf € 25.000 tot € 125.000	verantwoording over de prestaties en beknopt financieel en desgevraagd aanleveren financiële bewijsstukken
3	Vanaf € 125.000	verantwoording over kosten en prestaties

De arrangementen onderscheiden zich van elkaar door de voorwaarden en verplichtingen die worden gesteld aan de uitvoering en verantwoording van de subsidie. Hoe lager het subsidiebedrag hoe minder verantwoordingseisen er worden gesteld en hoe eenvoudiger de uitvoering is.

Deze regeling valt onder arrangement 1 en heeft een midden risicoprofiel. Om dit risicoprofiel beheersbaar en aanvaardbaar te maken, is het aantal uit te voeren steekproeven direct gekoppeld aan dit risicoprofiel. Nadere beheersmaatregelen zijn op dit moment niet mogelijk, anders dan het algemene Sanctiebeleid dat is ingevoerd en dat onderdeel uitmaakt van hiervoor genoemd M&O-beleid. Het risicoprofiel wordt dan ook geaccepteerd om uitvoering te geven aan het beleid door middel van deze regeling.

Voorafgaande besluitvorming

In 2016 is de subsidieregeling publieksbereik archeologie in werking getreden (juni 2016, PZH-2025-875877118). Deze regeling is diverse keren gewijzigd. Deze wijzigingen waren voornamelijk gericht op het verduidelijken van de regeling en vergroten van de uitvoerbaarheid (grote wijziging in 2020 PZH-2019-709844141). In 2022 en 2023 is de regeling niet geopend in verband met herprioritering van middelen door Provinciale Staten. Naar aanleiding van het Beleidsevaluatie Erfgoed, Cultuur en Toerisme van Sira Consultancy (PZH-2024-854643833) werd besloten de regeling weer open te stellen met bestaande middelen.

Het Beleidsperspectief Erfgoed en Cultuur 2025 – 2030 (vastgesteld op 15 oktober 2024) heeft nieuwe ambities vastgelegd met betrekking tot de regeling. In de Uitvoeringsagenda Erfgoed en Cultuur is dit verduidelijkt. De eerder genoemde beleidsevaluatie heeft input geleverd voor het Beleidsperspectief en de Uitvoeringsagenda.

Proces

In de Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland is een artikel toegevoegd om de oude subsidieregeling in te trekken. Dit is geen apart beslispunt.

De Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland en subsidieplafond 2026 subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland wordt een week na vaststelling door GS gepubliceerd in het Provinciaal blad.

Het voorstel is de Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland te laten vaststellen tot en met 2030. Dit is conform de looptijd van het Beleidsperspectief. In 2027 wordt de jaarlijkse aanvraagperiode verruimd met een wijzigingsbesluit van de Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland.

Het subsidieplafond zal jaarlijks worden vastgesteld door GS.

Participatie en rolneming

Bij het maken van de Beleidsevaluatie en het Beleidsperspectief is contact geweest met stakeholders, ook met betrekking tot de subsidieregeling publieksbereik archeologie. Op deze manier is hun visie meegenomen in de nieuwe regeling.

Communicatiestrategie

In aanloop van de vaststelling van de Subsidieregeling archeologie en samenleving Zuid-Holland zullen we actief onze partners benaderen. Ook zal richting gemeenten gecommuniceerd worden, zodat de regeling eveneens benut kan worden voor ontwerp van ruimtelijke ontwikkelingen waarin archeologie terugkomt. Ook het Erfgoedhuis zal over de nieuwe regeling communiceren.